[Redac]țiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
[Scri]sori nefrancate nu se pri[m]escŭ. Manuscrip'e nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler. (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 248. Brașovŭ, Vinerĭ 11 (23) Noemvrie 1888.

Brașovŭ, 10 Noemvrie v.

Ministrulŭ ungurescŭ de culte și instrucțiune ține cu orĭ-ce chipŭ sĕ se facă vestitŭ încă dela începutulŭ carierei sale ministeriale.

N'amŭ avé nimicŭ de ḑisŭ în contra acestei nisuințe, decă ținta ei ar fi sĕ facă ca sĕ i-se ducă ministrului vestea peste nouĕ mărĭ și nouĕ țĕrĭ prin niscai reforme binefăcĕtóre, prin îndreptarea relelorŭ din trecutŭ, retrăgêndŭ ordonanțele ilegale ale predecesorului sĕu privitóre la șcólele și bisericile naționalităților nemaghiare și înlocuindŭ legile apăsătóre, carĭ împedecă desvoltarea națională a acestora, prin legĭ liberale și echitabile, potrivitŭ cu postulatele de egală îndreptățire.

Dér din nenorocire nu de acéstă nobilă nisuință e condusŭ ministrulŭ ungurescŭ de culte și instrucțiune în lucrarea sa, căcĭ precum amŭ vĕḑutŭ, abia se aședase pe fotoliulŭ ministerialŭ și 'șĭ-a demascatŭ tendințele și simțĕmintele sale față cu poporațiunea nemaghiară printr'unŭ actŭ, care nu mai lasă nicĭ o îndoială, că avemŭ de a face cu o perfectă copiă a rĕposatului Trefort.

Declarațiunea ministrului Csaky făcută în fața unei deputațiunĭ a reuniunei de maghiarisare, că va face totŭ ce'i va sta în putere, în urma nouei sale posițiunĭ, pentru întărirea maghiarismului, era din capulŭ locului o manifestațiune ostilă în contra naționalităților nemaghiare.

Nu trecu multŭ, și ne pomenirămŭ cu numirile de visitatorĭ școlarĭ: solgăbirĕĭ, morarĭ, magistri postalĭ, proprietarĭ de pămêntŭ, preoțĭ, toțĭ Ungurĭ, afară de unŭ protopopŭ românŭ, care e acum și visitatorŭ ungurescŭ de șcóle și inspectorŭ românescŭ confesionalŭ de școle, adecă servesce la doi stăpânĭ, dintre carĭ unulŭ, stăpânulŭ celŭ ungurescŭ, e contrarulŭ celuilaltŭ.

Acum ne vine scirea, că ministrulŭ ungurescŭ de culte și instrucțiune susține cu puterea, la decisiunea luată de comitetulŭ administivŭ alŭ comitatului Huniedóra, pe învĕțătorulŭ din Sîrbĭ în postulŭ sĕu, din care consistoriulŭ greco-orientalŭ găsise cu cale a-lŭ suspenda.

Cum vedemŭ, e vorba de o ingerință ministerială în afacerile interne ale școlelorŭ nóstre, despreţuindŭ o hotărîre a consistorului din Sibiiu, ce-o luase în puterea autonomiei nóstre bisericescĭ-școlare, garantate prin lege. E vorba de-o ingerință ministerială basată pe o simplă ordinațiune ministerială ilegală, pentru că încalcă o lege esistentă.

După cum a pornit'o așadĕră ministrulŭ Csaky, se continuă opera urmărită de predecesorulŭ sĕu, care constă în a împedeca mersulŭ regulatŭ alŭ desvoltării instrucțiunii nóstre, în a despreţui hotărîrile consistorielorŭ nóstre autonóme și prin urmare în a despreţui legile, subordonându-le unorŭ ordonanțe arbitrare ale ministrilorŭ.

Aceste ingerințe ministeriale n'au altŭ scopŭ decâtŭ ca, împedecându desvoltarea instrucțiunei nóstre românescĭ și lovindŭ mereu în autonomia nóstră bisericéscă-școlară, sĕ slăbéscă legăturile nóstre naționale, în favorulŭ și în scopulŭ întăririi maghiarismului.

Étă dér că ministrulŭ se ține de vorbă, îșĭ împlinesce promisiunea ce le-a dat'o reuniunilorŭ de maghiarisare, și încă cu o grabă, care'lŭ aduce încă de acum în celŭ mai încordatŭ conflictŭ cu naționalitățile nemaghiare.

Dér pe când ministrulŭ ungurescŭ îșĭ jócă mendrele, ce facŭ consistoriele nóstre, pentru ca sĕ'șĭ apere și sĕ'șĭ susțină vaḑa și autoritatea, aducêndŭ pe ministrulŭ la respectulŭ legii și alŭ autonomiei nóstre bisericescĭ-școlare? Nu credŭ ele că e timpulŭ sĕ întreprindă în comunŭ pașii necesarĭ și sĕ ia mĕsurile de lipsă, pentru ca sĕ feréscă biserica și școla de anarchia ce guvernulŭ voesce sĕ o'ntroducă în ele prin ingerințe de tótŭ felulŭ, prin ordonanțe ilegale și prin procederile lui arbitrare?

Gândéscă-se seriosŭ autoritățile nóstre bisericescĭ și școlare la urmările unorŭ asemenea stărĭ anarchice. Ele nu potŭ fi altele, decâtŭ ruina bisericei și școlei nóstre.

Timpŭ de perdutŭ nu mai au, căcĭ orĭ-ce momentŭ de întârḑiere le agravéză posițiunea, dér în acelașĭ timpŭ tótă responsabilitatea pentru neîmplinirea datoriei lorŭ cade numai asupră-le.

Situațiunea generală.

„Neue freie Presse" într'unŭ articulŭ de fondŭ constată, că érășĭ lumea este cuprinsă de neliniște și de marĭ îngrijirĭ. De când s'a rĕspânditŭ scirea despre apropiata contractare a unuĭ împrumutŭ rusescŭ în Parisŭ, și de când s'a publicatŭ ucazulŭ Țarului privitorŭ la noua împărțire a armatei rusescĭ, oficioșii din Berlinŭ au datŭ alarmă, anunțândŭ *urbi et orbi*, că situațiunea a devenitŭ érășĭ critică. Câtŭ pentru noua împărțire a armatei rusescĭ s'au mai liniștitŭ spiritele după ce s'a constatatŭ, că e vorba numai de esecutarea unuĭ vechiu programŭ, prin care nu se face o schimbare mare în așeḑarea trupelorŭ la granițĕ, dér cu tóte astea neliniștea n'a disparutŭ.

În privința scopului ce l'au avutŭ oficioșii din Berlinŭ de a da alarmă, înregistréză „N. fr. Presse" faima, care a circulatŭ la bursa din Berlinŭ, că guvernulŭ germanŭ are de cugetŭ a cere dela parlamentŭ unŭ creditŭ de patru sute de milióne pentru înmulțirea și întărirea artileriei. De câte orĭ a fostŭ vorba de a se cere vr'unŭ nou creditŭ oficioșii au suflatŭ în trîmbița rĕsboinică. Dér acésta, ḑice „N. fr. Presse", nu póte fi singura causă a neliniștirei, ci a contribuitŭ forte multŭ la ea și urcarea cheltuielelorŭ pentru armată în Francia; de altă parte nu se póte uita, că împrumutulŭ Rusiei și dislocările trupelorŭ rusescĭ nu arată o tendință amicabilă față cu vecinii și décă se vorŭ aduna la unŭ locŭ tóte aceste simptome se va vedé câtŭ de desperată e situațiunea, în care se află Europa.

Mai departe se încércă „N. fr. Presse" a constata, că a fostŭ o amăgire a crede, că prin visita împĕratului germanŭ la Petersburg s'au creatŭ raporturĭ amicabile și pline de încredere între Germania și Rusia. Dér orĭ câtŭ de multŭ s'ar apropia unii de alții, Țarulŭ și împĕratulŭ Germaniei, fóia vienesă crede, că nu se va puté schimba multŭ din contrastulŭ de interese, care esistă între Germania și Rusia și între Austro-Ungaria și Rusia.

Visita împĕratului Wilhelm II în Petersburgŭ n'a putută împiedeca, ca acum Germania sĕ lucreze în contra realisării împrumutului rusescŭ și ca „Journal de St. Petersbourg" sĕ asigure pe Francesĭ, că Rusia doresce din tótă inima, ca Francia érășĭ sĕ-șĭ ocupe posiția de mai înainte. De aci resultă cu o claritate nimicitóre, că vechia neîncredere între Berlinŭ și Petersburg a rĕmasŭ totŭ aceeașĭ, cu tóte asigurările de amiciția ce și le-orŭ fi datŭ cei doi monarchĭ unulŭ altuia. „N. fr. Presse" accentuéză față cu acéstă stare de lucrurĭ importanța cea mare, ce trebue sĕ o aibă aliança triplă, apoi încheiă așa:

„Popórele în adevĕrŭ n'au nicĭ o causă de a se simți sigure de pace. Căcĭ deși acéstă pace se prelungesce din anŭ în anŭ, din sĕptĕmână în sĕptĕmână, ele plătescŭ susținerea ei cu jertfe din ce în ce mai marĭ, carĭ sleiescŭ puterea lorŭ. . . ."

„Deja acuma se cere întrebuințarea tuturorŭ isvórelorŭ de esistență, și când odată va sosi momentulŭ decisivŭ, aceste isvóre vorŭ fi secate, décă înarmările militare se vorŭ întrece unele pe altele în progresiunea de până acuma."

„Ministrulŭ de esterne englesŭ a fostŭ acela, care de curêndŭ fâță cu acésta teribilă încordare a puterilorŭ a făcutŭ întrebarea: Ce-o sĕ fiă din tóte acestea? Acésta întrebare a marchisului de Salisbury conține de faptŭ criteriulŭ situațiunei. A se spăria și érășĭ a se

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(2)

Migrena.

(De profesorulŭ Dr. E. H. Kisch.)

Asupra adevĕratei ființe a migrenei încă nu domnesce o claritate deplină în părerile medicilorŭ, ba încă până acum esistă o disputa mare cu privire la sediulŭ migrenei. Pe când unii susținŭ, că isvorulŭ adevĕratŭ alŭ durerei este așanumitulŭ nervŭ împărțitŭ în trei direcțiunĭ, precum și ramificațiunile sale în spre suprafață, pe atuncĭ alții suntŭ de părere, că durerea 'șĭ are sediulŭ chiar în interiorulŭ craniului (căpĕțînei), adecă în nervii membranelorŭ de pe creerĭ.

Pentru dilucidarea casurilorŭ acestei bóle 'au contribuitŭ observațiunile ce s'au pusŭ la cale de către mai mulțĭ cercetorĭ cu privire la starea vaselorŭ în carĭ se află sângele dela jumĕtatea cea atacată a capului. S'a observatŭ în unele casurĭ o îngustare a vinelorŭ de căpetenia de pe partea capului, unde se simte durerea, pe cum și o paliditate frapantă a acestei jumĕtățĭ a feței, o recorire destulŭ de însemnată a părții respective și o lărgire a pupilei dela ochiu. In alte casurĭ s'au observatŭ nisce aparițiunĭ contrare celorŭ espuse: lățindu-se vasele arterialĭ de sânge a jumĕtății capului atacatŭ avêndŭ în legătură cu acésta dreptŭ resultatŭ o înroșire mare și o înflare a acestei jumĕtățĭ de obraḑŭ, pe cum și secrețiunĭ marĭ de sudorĭ și lacrimĭ, crescerea temperaturei și îngustarea pupilei dela ochiu. Dreptŭ causă a contragerii fibrelorŭ mușchiularĭ dela vasele de sânge se consideră în casulŭ primŭ o ațițare a firelorŭ de nervĭ ce'șĭ îngustéză vasele, și se scurgŭ în simpaticulŭ gâtului (partea gâtului a sistemului de nervĭ așa numitŭ simpaticŭ), precum și o înmuiare a vaselorŭ dela fibrele mușchiularĭ; în casulŭ alŭ doilea se consideră dreptŭ causă o paralisie a vaselorŭ dela firele de nervĭ ce se îngustéză.

In multe casurĭ de migrenă se pare că sistemulŭ ganglienicŭ*) alŭ pântecelui ar fi punctulŭ de plecare a ațițării firelorŭ nervóse.

Deja în timpurile cele vechĭ era cunoscutŭ medicilorŭ, că perturbațiunile mistuirei din rânză, ale activității intestinelorŭ, precum și cele ale funcțiunei ficatului stau în o relațiune anumită cu isbucnirea atacurilorŭ de migrenă. Acéstă părere medicală însĕ a fostŭ părăsită mai târḑiu împutându-i-se că nu este adevĕrată; dér în timpulŭ mai nou înmulțindu-se observațiunile, dovedesce întemeiatŭ legătura ce esistă între perturbațiunile rânzei și nascerea migrenei, tocmaĭ așa precum s'a doveditŭ odinióră raportulŭ dintre bólele organelorŭ de mistuire și ale altorŭ bóle de nervĭ. Atuncĭ amŭ trebuĭ sĕ considerămŭ migrena ca o escitare așanumită reflectorică a nervilorŭ, ce-șĭ are imboldulŭ în stările bolnăvicióse ale rânzei și ale canalului intestinalŭ (tractus intestinalis) și în modŭ specialŭ în lenevirea acestuia; căcĭ prin schimbările aparatelorŭ nervóse în acelŭ canalŭ, se împărtășescŭ pe calea nervilorŭ simpaticĭ nesce agitațiunĭ bolnăvicióse sistemului nervosŭ centralŭ, carĭ producŭ nisce simțirĭ pline de durerĭ (migrena), séu apoi că pricinuescŭ o paralisie a firelorŭ de nervĭ ale cărorŭ vase se îngustă din ce în ce și se termină în simpaticulŭ gâtului.

In adevĕrŭ, eu am și putută constata în multe casurĭ o dependență forte intimă între lenevirea canalului intestinalŭ și între migrenă, și am și esoperatŭ prin înlăturarea bólei dintâiu vindecarea bólei din urmă. Cu deosebire la bărbați și femei, carĭ în urma păca-

*) (Ganglien este cuvêntŭ grecescŭ și însemnéză nodŭ de nervĭ sub care se înțelege în anatomiă nisce umflăturĭ, rotunde asemenea nodurilorŭ de mărimea capetelorŭ dela acele cu gămăliă până la mărimea unei linte ce se află în nervĭ, formândŭ și unŭ óreçare centru (numitŭ sistemulŭ ganglienicŭ pentru firele de nervĭ, carĭ presidéză la mișcările involuntarĭ ale corpului.

molcomi, a deştepta temerĭ de rĕsboiu şi érăşĭ a le domoli — acesta este tristulŭ jocŭ pentru care popórele trebue sĕ pórte plata.“

„Şi nu se póte calcula când se va sfêrşi acestŭ jocŭ, pe când popórele stau sĕ îmbrâncéscă sub povara sarcinelorŭ. Ceea ce ar puté sĕ ajute aicĭ nu suntŭ întêlnirile monarchilorŭ, nu mulcomirile, carĭ urmézĕ după semnalele ameninţătóre şi premergŭ unorŭ pretensiunĭ reînoite. Prin acestea grozava atmosferă ce ne încunjură nu pierde nimicŭ din încordarea ei. Neîncrederea, gelosia, rivalitatea ce esistă ar trebui sĕ înceteze, acésta însĕ nu se póte spera că se va întêmpla într'unŭ timpŭ órecare şi unde lipsesce speranţa se încuibă întotdéuna îndoielile şi grijile.“

DIN AFARĂ.

Telegrama din *Parisŭ*, ce amŭ primit'o ierĭ, ne spune, că în cercurile politice de acolo domnesce mare agitaţiŭne din causa *dimensiunilorŭ ce le iau scândalele.* Lucrulŭ stă astfelŭ: Deputatulŭ Numa Gilly, căruia i-se intentase procesŭ fiindcă acusase comisiunea bugetară de neregularităţĭ, dér a fostŭ achitatŭ, tipăresce, precum spunŭ foile boulangiste, în Belgia o scriere întitulată „Mes papiers“ (hârtiile mele), în care se ridică învinuirĭ contra multorŭ deputaţĭ. Se vorbesce şi de ţinerea unei adunărĭ presidată de Gilly. Se mai dice, că Wilson, ginerele fostului preşedinte alŭ republicei Grevy, va face destăinuirĭ în „Petit France.“ S'au făcutŭ paşĭ pe lângă Grevy, ca sĕ împedece publicarea acestorŭ destăinuirĭ, prin care se compromitŭ multe persóne însemnate. Deocamdată e vorbă de publicarea unei scrisorĭ, din care reese, că proprietarulŭ fóiei „Paris“, Viel-Pikard, şĭ-ar fi cumpăratŭ ordinulŭ sĕu (decoraţiunea). Viel-Pikard declară acéstă scrisóre de falsă. Dênsulŭ a cheltuitŭ, dice, peste 3 milióne pentru scopurĭ de binefacere şi politice. Gambetta i-a promisŭ ordinulŭ şi Waldeck-Rousseau i-a împlinitŭ promisiunea. In Tours, unde avea sĕ vorbéscă unŭ redactorŭ alŭ diarului „Paris“, apărŭ Wilson cu aderenţii sĕi şi scandalulŭ fŭ aşa de mare, încâtŭ nicĭ Laurent, nicĭ Wilson n'a putută vorbi. Se susţine, că Wilson ar fi plătitŭ ómenilorŭ sĕi câte 4 francĭ, numai sĕ facă larmă.

„Reuter Office“ anunţă din *Zanzibar*, că consululŭ generalŭ englesŭ a datŭ *o proclamaţiune*, în care interdice Englesilorŭ de acolo, de a încheia contracte cu proprietarii de sclavĭ, cu scopŭ ca sĕ priméscă la lucru sclavĭ orĭ sĕ foloséscă sclavĭ prin mijlocirea proprietarilorŭ orĭ în altŭ modŭ.

„Times“ anunţă din *Tientsin*, că guvernulŭ chinesŭ ar fi fostŭ încunoscinţatŭ, cumcă *între Rusia şi între Corea* s'ar fi încheiatŭ unŭ *tractatŭ secretŭ*, în puterea căruia *Corea* s'ar pune *sub protecţiunea rusă.*

Impĕrătésa Fridericŭ a plecatŭ în Anglia. De faţă a fostŭ la plecare şi împĕratulŭ Wilhelm II, care s'a despărţitŭ de mamă-sa şi de surorile sale în modŭ cordialŭ. Diarele englese consacră împĕrătesei Fridericŭ articulĭ de salutare cordialĭ. „Daily News“ mai conţine în articululŭ sĕu şi o aspră polemică contra celorŭ mai nouĕ transformărĭ în politica germană internă, care în cercurile guvernamentale din Berlinŭ va produce mare supĕrare, fiindcă articululŭ accentuéză fórte aprigŭ contrastulŭ dintre împĕratulŭ Fridericŭ III şi dintre împĕratulŭ Wilhelm II.

„Nordd. Allg. Ztg.“, vorbindŭ despre cordiala primire a *escadrei germane* de instrucţiune *în porturile* de mare *austriace* şi despre ospĕtarea gratuită a personalului, accentuéză, că acéstă manifestaţiune se va considera în Germania ca unŭ ecou alŭ toastelorŭ, în care dĕunădile domnitorii ambelorŭ imperii au datŭ espresiune simţĕmintelorŭ de fidelă frăţietate de arme, cu care ei au întăritŭ alianţa. Cordiala primire a escadrei este o nouă garanţiă pentru întărirea alianţei ce légă cele douĕ imperii.

Unŭ Francesŭ aflătorŭ în serviciulŭ gărei dela graniţă Igney-Avricourt *a fostŭ arestatŭ* de unŭ gendarmŭ germanŭ pe teritoriulŭ germanŭ, unde Francesulŭ are o mică proprietate de pămêntŭ pe care tocmai o lucra. Se crede, că afacerea nu va avé urmărĭ seriόse, deórece arestatulŭ a şi fostŭ liberatŭ.

Scirea dată de foile germane şi francese, că în *Vaticanŭ* s'ar fi hotărîtŭ după o lungă deliberare, ca *în casulŭ unui rĕsboiu sĕ plece Papa din Roma*, corĕspunde, precum comunică o telegramă din Roma, dorinţei aşa numitei partide a streinilorŭ, carĭ desemnéză chiar Monaco orĭ Malta ca locŭ alŭ esilărei voluntare a Sfântului scaunŭ. Prelaţii din Roma din contră asigură, că acéstă cestiune nu s'a adusŭ nicĭodată în desbatere.

Se anunţă „Coresp. Polit.“ din Petersburgŭ, că acolo se aştéptă *regina Serbiei Natalia* în cursulŭ lunei lui Decemvre. Ea se dice că are intenţiunea de a se ruga de împĕrătésa Rusiei ca sĕ intervină în persónă în afacerea ei de divorţŭ. Totodată voiesce regina Natalia sĕ céră părerea advocaţilorŭ de frunte rusescĭ şi a autorităţilorŭ de dreptŭ eclesiasticŭ asupra afacerei sale.

Diarelorŭ din Viena li se telegrafézĕ, că din *Petersburgŭ* li s'ar fi datŭ *emigranţilorŭ bulgarĭ* avisulŭ, că Rusia n'ar vrea sĕ mai facă nimicŭ pentru Bulgaria. Ţarulŭ n'ar mai voi sĕ audă nimicŭ de acéstă ţéră. Nu scimŭ încâtŭ póte sĕ 'i se dea credĕmêntŭ acestei faime, dér adevĕrŭ este că „Moskovskia Viedomosti“ a scrisŭ, că după visita împĕratului germanŭ la Viena diplomaţia rusécă şĭ-a pierdutŭ speranţa într'o *mijlocire a Germaniei* în cestiunea bulgară.

SCIRILE DILEI.

În 14 (26) Noemvrie a. c. împlinesce I. Présfinţia Sa Archiepiscopulŭ şi Metropolitulŭ Dr. *Silvestru Morariu Andrievicĭ din Bucovina* 70 de anĭ ai vieţii sale. Activitatea şi meritele acestui ilustru bărbatŭ pentru biserică şi şcólă, şi însemnătatea productelorŭ sale literare obligă pe diecesanii ortodocşĭ-orientalĭ ai Bucovinei a serba cu solenitate acéstă di însemnată. Diua acésta se va serba în diecesă după următorulŭ programŭ: a) In Diecesă: Dumineca în 13 (25) Noemvrie a. c.: în tóte bisericile diecesei serbarea s. liturgii cu doxologie. b) In capitala ţĕrii: Lunĭ în 14 (26) Noemvrie a. c.: 1. Diminéţa la 9 óre serviciu dumnedeescŭ în biserica catedrală cu doxologie. 2. La 11 óre diminéţa plecarea in corpore a clerului, patronilorŭ bisericescĭ, a eparchioţilorŭ şi altorŭ deputaţiunĭ la reşedinţa metropolitană. 3. Aducerea felicitărilorŭ omagiale I. P. S. Sale Archiepiscopului şi Metropolitului, împreună cu predarea adresei din partea diecesanilorŭ.

***

In comitatulŭ Hunedórei s'au plătitŭ în luna lui Octomvre 140,269 fl. 52 cr. dare directă, mai multŭ cu 38,253 fl. 99 cr. ca în aceeaşĭ lună anulŭ trecutŭ; asemenea s'au plătitŭ în Octomvre 9419 fl. dare militară, adecă mai multŭ cu 2860 fl. ca în Octomvre anulŭ trecutŭ. Asemenea comitatulŭ *Bistriţa-Năsĕudŭ* a plătitŭ în luna lui Octomvre mai multă dare cu 8000 fl. ca în aceeaşĭ lună anulŭ trecutŭ. Mai rĕu s'au incassatŭ dările pentru luna acésta în *comitatulŭ Braşovului*, unde deşi în primele 10 lunĭ ale anului încassările au fostŭ mai favorabile cu 42,614 fl. 29 cr. ca în acelaşŭ timpŭ din anulŭ trecutŭ, în specialŭ însĕ în luna lui Octomvre încassările s'au făcutŭ mai slabŭ cu 3090 fl. 38 cr. dare directă şi cu 41 fl. 63 cr. dare militară, decâtŭ în Octomvre anulŭ trecutŭ.

***

Deputatulŭ ungurescŭ br. Blasiu *Orbanŭ*, membru alŭ academiei unguresci, a scrisŭ o *istoriă a oraşului Turda.* Opulŭ, care e sub pressă, cuprinde 35—40 cóle de tiparŭ şi 50—60 ilustraţiunĭ. Va apăré la primăvéră.

Fiindŭ scrisă de unŭ Ungurŭ, trebue sĕ fie „interesantă“ istoria oraşului Turda.

***

In *Raportulŭ-mare* bântue *difterita.* In *Homorodŭ* bântue de vr'o 4 sĕptĕmânĭ scarlatina, din pricina căreia au muritŭ vr'o 5 copii. Şcólele suntŭ închise.

***

Societatea de lectură a tinerimei studióse dela gimn. sup. gr. cat. din Beiuşiu pre anulŭ scol. 1888/89 s'a constituitŭ în 7 Octomvre sub conducerea Domnului prof. Vasiliu Stefanica, alegêndu-şĭ următorii membri ca oficianţĭ: Not. şed. Ioachimŭ *Ghergariu* st. de cl. VIII. Not. corĕsp. Graţianŭ *Mateiu* st. de cl. VIII. Secretarŭ: Ioanŭ *Stana* st. de cl. VIII. Casarŭ: Iosifŭ *Trapşia* st. de cl. VII. Controlorŭ: Iustinŭ *Popŭ* st. de cl. VIII. Bibliotecarŭ: Andreiu *Ille* st. de cl. VII. Archivarŭ: Victorŭ *Popŭ* st. de cl. VII. Numĕrulŭ membrilorŭ ordinarĭ din cl. VII. şi VIII. suntŭ 26.

***

Societatea braşovénă de esploatare a minelorŭ a fostŭ lăudată de ministrulŭ ungurescŭ de culte şi instrucţiune, fiindcă *şcóla ei germană* din Chelanŭ comit. Hunedórei, *a prefăcut'o în şcólă maghiară.*

Frumosŭ lucru! Concetăţenii noştri saşĭ s'o ţină minte.

***

Pentru construirea unei *căi ferate dela Petroşenĭ pênĕ la Lupenĭ*, în valea Jiului, s'au ţinutŭ tractărĭ la 17 Noemvre în ministeriulŭ ungurescŭ de comunicaţiă.

***

Starea averii universităţii săsescĭ e următórea: a) Cassa principală naţională: veniturĭ 233.783 fl. 17 cr.; cheltuelĭ 225 de mii 8 fl. $36^1/_2$ cr.; restŭ 8740 fl. $80^1/_2$ cr.; Restanţa veniturilorŭ 1,584.723 fl. $77^1/_2$ cr.; cu totulŭ 1,593.498 fl. 58 cr.; restanţa cheltuelilorŭ 2,938 fl. 98 cr. Activŭ 1,590.559 fl. 60 cr. b) Fondulŭ de asigurare a cassei principale: veniturĭ ca şi cheltuelĭ 795 fl. 50 cr.; starea averii 2787 fl. 29 cr. c) Fundaţiunea lui Stefanŭ Molnar: veniturĭ ca şi cheltuelĭ 1526 fl. $41^1/_2$ cr.; restanţa veniturilorŭ 26.027 fl. 71 cr.; restanţa cheltuelilorŭ 150 fl.; activulŭ 25.877 fl. $71^1/_2$ cr.

***

Precum spune „Revista Politică“, *mai mulţĭ preoţĭ ort.-or.* din apropierea Cernăuţului s'au pusŭ la cale ca sĕ mijlocéscă o adunare de representanţĭ ai clerului din tótă eparchia Bucovinei, care sĕ se adreseze către In. Ministeriu, ca pe viitorŭ sĕ scótă din usŭ aşa numitele veniturĭ de pe epitrachilŭ, dér pentru aceea sĕ se dea preoţilorŭ salarulŭ întregŭ, nu însĕ ca până acuma numai o întregire a salarului sĕu cum se dice germ. „Congruaergänzung“.

Ministrulŭ Fejervari despre esamenulŭ de oficerŭ în sensulŭ noului proiectŭ.

In adunarea de Duminecă a comisiunei militare, ministrulŭ de honvedĭ br. Fejervari, vorbindŭ despre noulŭ proiectŭ de lege militară, referitorŭ la depunerea esamenului de oficerŭ, se esprimă în sensulŭ următorŭ:

Recunósce, că în unele privinţe s'au luatŭ în acestŭ proiectŭ nisce hotărîrĭ mai grele ca în legea cea vecia militară, dér acestea, dise elŭ, nu suntŭ luate în semnŭ de pedépsă, precum au afirmatŭ unii, ci în interesulŭ unui scopŭ mai înaltŭ. Anume, scopul este ca de o parte sĕ se întregéscă corpulŭ oficerescŭ, care de presentŭ este relativŭ micŭ, ér de altă parte oficerii făcuţĭ din voluntarii pe unŭ anŭ sĕ-şĭ însuşéscă îndemânarea ce se cere dela ei în interesulŭ acelorŭ tinerĭ, pe carĭ au a-i conduce înaintea inimicului.

Acestŭ scopŭ duplu numai aşa se póte ajunge, décă de o parte inteliginţa va consacra voluntariatulŭ de unŭ anŭ esclusivŭ sciinţei militare, ér de altă parte, décă se vorŭ lua disposiţiile necesare ca tinerii voluntarĭ sĕ-şĭ însuşéscă eserciţiulŭ corĕspundĕtorŭ, ce se cere la instruirea trupelorŭ. Eventualulŭ anŭ de alŭ 2-lea de serviciu nu este o pedépsă, ci este luarea disposiţiunilorŭ necesare, pentru ca respectivulŭ voluntarŭ sĕ pótă deveni celŭ puţinŭ unŭ subofícerŭ folositorŭ.

Ce privesce limba, în principiu esamenulŭ trebue sĕ se depună în limba germană chiar si numai din acelŭ punctŭ de vedere, pentru ca comisiunea esaminătóre sĕ se pótă convinge, décă respectivulŭ scie din limba germană celŭ puţinŭ atâta, câtŭ serviciulŭ neapĕratŭ pretinde; este permisŭ însĕ, ca întru câtŭ nu se póte esprima potrivitŭ în limba germană, sĕ pótă depune esamenulŭ şi în limba maternă.

A declara hotărîtŭ, că esamenulŭ se póte pune numai în limba statului, asta ar însemna, că eventualŭ ai vrea sĕ eschidĭ persóne culte dela depunerea esamenului. In orĭ-ce comisiune esaminatóre, când au a face cu Maghiarĭ, în sensulŭ ordinaţiunei ministrului de rĕsboiu, se află unŭ oficerŭ care scie unguresce; va sĕ dică în astă privinţă nu póte sĕ obvină nicĭ o dificultate.

„Ellenzék“ resumă cuvintele ministrului Fejérvári în următórele: Voluntarulŭ, care nu scie nemţesce, are sĕ măture casarma şi sĕ cureţe „boconcii“ (încălţămintea) 2 anĭ de dile şi după serviciu de 2 anĭ căpĕtă dreptŭ de a se puté face sargentŭ manipulantŭ. Tînĕrulŭ maghiarŭ, care nu scie nemţesce, este cu desĕvêrşire eschisŭ dela rangulŭ de oficerŭ şi după serviciu de 2 anĭ de dile póte merge sĕ sape cartofĭ.

Corespondenţa „Gazetei“.

Valea Jiului, în Noemvre 1888.

Consacraţiunea bisericei române gr. cat. din Petroşenĭ, comitatulŭ Huniedórei, la 11 Noemvre st. n. 1888. — Doreamŭ ca acestŭ evenimentŭ rarŭ, acéstă festivitate însemnată sĕ fie aduse la cunoscinţa publicului de o pénă mai dibace, de vreme ce până de presinte dorinţa-mĭ rĕmase nerealisată, on. Redacţiune cu tótă stima e rugată a da locŭ în colónele preţuitului diarŭ „Gazeta Transilvaniei“ următórelorŭ rîndurĭ referitóre la îndeplinirea susŭ memoratului actŭ.

Numita biserică, a cărei clădire afară de arangiamentulŭ internŭ se urcă la 7500 fl. v. a., şĭ-a fost luatŭ începutulŭ abia în Septemvre anulŭ trecutŭ, şi étă că sub conducerea şi neobosita stăruinţă a M. On. Domnŭ Protopopŭ şi preotŭ localŭ Stefanŭ Radicŭ o vedemŭ deja terminată.

Dispunêndu-se din partea respectivei representanţe bisericescĭ consacraţiunea pe diua de 11 Noemvre n. 1888 (Dumineca a XX-a după Rosalii), la dorinţa generală a poporaţiunii, acelŭ actŭ solemnŭ s'a sĕvêrşitŭ de către în

---

telorŭ dietetice, în urma mâncărilorŭ bogate şi luxuóse, a şederei celei îndelungate, a lucrărilorŭ spiritualĭ încordate sĕu a aţîţărei preste mĕsură a simţurilorŭ, au oferitŭ apariţiunĭ de abundanţa sângelui în pântece, suferindŭ şi de atacurĭ durerόse asupra unei jumĕtăţĭ din capŭ, carĭ timpŭ îndelungatŭ s'au opusŭ tuturorŭ metódelorŭ de curare localĭ şi generalĭ — le-a succesŭ, pe lângă întrebuinţarea mijlócelorŭ laxative acomodate, a esopera o însănĕtoşare grabnică. Este însĕ de a se aminti, cumcă aplicarea mijlócelorŭ regulatóre pentru activitatea pântecelui s'a arătatŭ a fi necapabilă de a suprima ataculŭ la primulŭ momentŭ; dér întrebuinţându-se acele mijlóce mai multŭ timpŭ şi în modŭ metodicŭ, aşa că acelŭ canalŭ şĭ-a făcutŭ datorinţa în modŭ regulatŭ şi îndestulitorŭ, s'a obţinutŭ încetarea atacurilorŭ de migrenă.

(Va urma).

suşi Ilustritatea Sa prea demnulŭ episcopŭ alŭ Lugoşului Victorŭ Mihalyi, carele spre acelŭ scopŭ, însoţitŭ fiindŭ de Ilustritatea Sa Andreiu Liviu, canonicŭ abate, şi de prea on. Mihailŭ Perianŭ, secretarŭ episcopescŭ şi notarŭ consistorialŭ, în 10 Noemvre la $4^1/_2$ óre p. m. între sunetulŭ clopotelorŭ şi puşcatulŭ cu trésourî sosi cu trenulŭ la gara din Petroşenî. Aci fù primitŭ de unŭ numerosŭ publicŭ în frunte cu Hollaki Arthur ca Protopretore şi Franciscŭ Thallacsek ca directorŭ alŭ societăţii montane din locŭ, de unde suindu-se în trăsurile ce le stau la disposiţiune şi însoţiţi de unŭ frumosŭ banderiu au pornitŭ către noua biserică, care deşi nu e de o mărime extraordinară, dér prin lucrarea ei cu multŭ gustŭ şi posiţiunea locului pe carele e ridicată, fiă-cărui privitorŭ îi dă o deosebită atracţiune; aci fù aşteptatŭ de clerulŭ tractualŭ, de credincioşii acelei parochii şi de pruncii şcolarî, cu care ocasiune M. On. domnŭ Stefanŭ Radicŭ ca protopopŭ şi parochŭ localŭ ilŭ întimpină cu o vorbire bine simţită, după care a urmatŭ facerea vecerniei şi pregătirea noului altarŭ, ér la órele 7 séra s'a datŭ o cină în localitatea parochială.

Fiindcă pe diua următóre era deja anunţatŭ, că consacraţiunea împreunată cu S-ta liturgiă îşi va lua începutulŭ la órele 8 diminéţa, atâta publicŭ s'a fostŭ adunatŭ, încâtŭ după încungiurarea S-tei biserici a fostŭ cu neputinţă de a mai căpăta locŭ înlăuntru, aşa, că cea mai mare parte a fostŭ necesitată sĕ stea afară sub durata întregei S-tei Liturgii. Aci observŭ, că cântările bisericescî au fostŭ conduse de d. Zsivanca ca primŭ cantorŭ alŭ catedralei din Lugoşŭ, carele prin tonulŭ sĕu sonorŭ şi plăcutŭ a escitatŭ simţulŭ de pietate în publiculŭ ascultătorŭ.

După sĕvêrşirea actului solemnŭ, Ilustritatea Sa D. Episcopŭ cu recunoscut'ai afabilitate a binevoitŭ a primì la localitatea parochială pe tóte autorităţile din locŭ şi jurŭ, ér la órele $1^1/_2$ p. m. a urmatŭ unŭ banchetŭ în localulŭ casinei, la carele au participatŭ vr'o 70 persóne. Cu acéstă ocasiune s'au rădicatŭ mai multe toaste, dintre carî numai două amintescŭ şi anume: celŭ dintâiu a fostŭ ridicatŭ de Ilustritatea Sa Episcopulŭ pentru Sânţia Sa Papa Leo alŭ XIII-a şi Maiestatea Sa Regele; alŭ doilea a fostŭ ţinutŭ de Directorulŭ Societăţii montane pentru Ilustritatea Sa Episcopulŭ Lugoşului ş. m. a.

In următórea di, 12 Noemvre, după ce M. On. D-nŭ Protopopŭ şi parochŭ localŭ a mulţămitŭ Il. Sale D. Episcopŭ în numele credincioşilorŭ pentru graţia şi iubirea'i arătată, dela casa parochială cu toţii l'amŭ petrecutŭ până la gară, deunde între sunetulŭ clopotelorŭ la órele $9^1/_2$ diminéţa a luatŭ drumulŭ spre Lugoşŭ, lăsându-ne cele mai plăcute amintirî.

Dea cerulŭ, ca turma română sĕ fiă întot-déuna condusă de astfelŭ de păstorî!

Unulŭ dintre preoţii districtuali.

Intêmplărî diferite.

Lupî. Arendaşii hotarului Şelimberŭ au împuşcatŭ la 18 Noemvre n. doi lupî; alţi doi lupî atinşî de glonţŭ au scăpatŭ.

Focŭ. In Mediaşŭ au arsŭ grajdulŭ, şopronulŭ cu provisia de fênŭ şi cămara de lemnŭ cu vr'o şése stânjinî ale căpitanului în pensiune Wachsmann. Foculŭ a luatŭ nascere din causa fumării visitiului în grajdŭ.

Furtŭ. In Racoviţa nisce hoţî au furatŭ lui Ionŭ Bobanga trei ferdele de fasole, o rótă de carŭ, doi hectolitri de grâu; lui David Morărescu i-au furatŭ doi hectolitri de sĕcară, şi lui Ionŭ Ianeu o capră. In Comăna de josŭ i-s'au furatŭ lui Lazar Sarkanyi cincî scândurî, lui Neculae Bozocea o putină de varză, lui Stanŭ Ţeţu totŭ o putină. In Cuculata i s'a furatŭ lui Nicodinŭ Lazarŭ unŭ calŭ. Cei mai mulţî dintre hoţî suntŭ descoperiţî. In Bendorf i s'a furatŭ femeei lui Neculae Dobreanŭ o bute cu vinŭ. Butea a fostŭ găsită góla înaintea casii, vinulŭ însĕ dispăruse. Făptuitorii, doi la numĕrŭ, au fostŭ găsiţî şi n'au negatŭ faptulŭ, dér s'au scusatŭ că au fostŭ beţî şi au lăsatŭ vinulŭ de a cursŭ. Amêndoi vorŭ trebui sĕ despăgubéscă pe femeia.

Literatură.*)

Următórele 2 opşóre din literatura poporală suntŭ gata pentru tiparŭ:

I. Rugî de câmpŭ,
poesii poporale

care conţinŭ:

I. *Balade* 207 şi adecă;
a) Cântece bĕtrânescî 76;
b) Cântece voinicescî 131;
II. *Cântece ostăşescî* 191;
III. *Cântece de bucuriă* 31;
IV. *Cântece de iubire* 358;
V. *Cântece de jale* 355;
VI. *Cântece de dorŭ* 231;
VII. *Cântece de uritu, mâniă, nĕcasŭ* 499;
VIII. *Doine satirice* 291;
IX. *Chiuiturî* vr'o 2000 şi
X. *Cântărî diverse* vr'o 500.

Acesta ar fi unŭ opşorŭ care ar cuprinde aşa-déră 4663 poesii poporale, şi

II. Săteanulŭ Românŭ.

Unele datine, credinţe, obiceiurî poporale de preste totŭ anulŭ şi la tóte ocasiunile şi dilele însemnate.

Cuprinsulŭ:

I. *Suvenirî din copilăriă;*
II. *Prinderea Postului de Crăciunŭ,*
III. *Crăciunulŭ ungurescŭ,*
IV. *Sĕrile de iérnă,*
V. *Colindele în genere:*
a) Sfântulŭ Nicolae, b) Versulŭ Sf. Nicolae, c) Versulŭ pustiei, d) Numerii dela 1—12, e) Omulŭ sĕracŭ cu copii mulţî, f) Versulŭ unui beţivŭ cum se sfădesce cu muerea sa, g) Versulŭ Palincii, h) Fonfiulŭ şi trandafirulŭ (legendă.)
IV. *Crăciunulŭ românescŭ* (vĕruitulŭ, uciderea porcilorŭ, coptătura Crăciunului, ajunulŭ Crăciunului, colindătorii, viflaimulŭ, turca, junii colindătorî. Cum se petrecŭ colindele în Bihorŭ, Păncenescî (ţéra Haţegului), munţii apusenî?
VII. *Colinde* 200 şi unŭ adausŭ: Din séra de Crăciunŭ, dela Cutŭ, comunicatŭ de d-lŭ Sabinŭ Albini redactorulŭ actualŭ alŭ Tribunei.
VIII. *Anulŭ nou* (cu mai multe colindî.)
IX. *Bobotéza,* (cu 6 colindî.)
X. *Diua ursului.*
XI. *Intêmpinarea D-lui.* Prinderea postului de Pascî, Sân-Tóderŭ, Baba Dochia, Alexie, omulŭ lui D-deu; Versulŭ lui Alexie, Iosifŭ, Lăsarea de Postulŭ mare, Legarea grânelorŭ, Totŭ la Alexie, Şerpii cei albî, Caii lui Sân-Tóderŭ, Blagoveşteniile, Floriile, Versulŭ primăverei, *Cântarea,* Versulŭ Floriilorŭ, Cântarea doiósă, Sĕptĕmâna patimilorŭ, La Joia mare, Strigarea preste satŭ, Vinerea patimilorŭ, Patima lui Christosŭ, Versŭ de Pocăinţă, Versulŭ lui Adamŭ, Versulŭ sfintei Cuminecăturî, Versulŭ lui Is. Christosŭ, Versulŭ judecăţii, Versulŭ Restignirei.
XII. *Pascile.* Pentru ce roşescŭ ómenii ouĕ? Diua învierii, Versŭ la învierea D-lui, Versulŭ Pascilorŭ, Invierea lui Christosŭ, Eră versulŭ Pascilorŭ, Eră versulŭ Invierei D-lui, Irmosŭ la mésă, Totŭ la Pascî.
XIII. *Sân-Georgiulŭ.* Comorile lui Darie împĕratŭ, Comorile lui Decebalŭ, E bine şi bogatŭ, Noroculŭ bubósei.

(Va urma.)

*) On. Redacţiunî ale foilorŭ nóstre suntŭ rugate a publica acéstă încunosciinţare.

Tutunŭ şi fumatŭ.

(Din cartea „Merinde dela şcólă“, de Dr. *Georgiu Popa.*)

Óre de ce fuméză cineva? De fóme, nu! De sete încă nu! Fără se scie de ce, elŭ fuméză. Din pipă séu lulea, din sugară séu sugaretă, fuméză continuu tutunŭ (tabacŭ, duhan). Alţii mestecă tutunŭ în gură, mai alţii l'au pisatŭ şi-lŭ tragŭ mĕruntŭ pe nasŭ. Sub aceste trei forme s'a respânditŭ întrebuinţarea tutunului în tóte ţĕrile.

Pe unulŭ dintre voi — dise învĕţătorulŭ — l'am vĕdutŭ fumândŭ. Nu scie încă ce a făcutŭ. Dér am socotitŭ sĕ vĕ spunŭ, că întrebuinţarea tutunului este stricăciósă.

La noi trasulŭ pe nasŭ e puţinŭ cunoscutŭ, mestecarea încă şi mai puţinŭ, dér fumatulŭ este datină comună, şi de aceea vorba ne va fi cu deosebire despre fumatŭ.

Intrebămŭ mai întêiu de unde a venitŭ fumatulŭ? Mergemŭ departe. Sciţî că sub zona ferbinte, şi peste totŭ în ţĕrile calde, suntŭ multe musce, muschiţe. De rĕulŭ acelora, ómenii n'au odihnă şi nu potŭ lucra. Americanii, din bĕtrânî, făceau focŭ, aprindêndŭ mai alesŭ tutunŭ, şi cu fumŭ alungau muscele şi ţênţarii. Dér ce sĕ facă, când are sĕ lucre şi sĕ umble, că nu e îndĕmână a purta foculŭ cu sine? Ecă unŭ tulĕu (cocianŭ) de tutunŭ, îl aprinse la unŭ capĕtŭ, éră de celălaltŭ l'a luatŭ în gură. Acum are şi fumŭ în contra muscelorŭ şi mânile libere la lucru. Tuleulŭ de tutunŭ e ca o ţévă. Décă era sĕ se stingă foculŭ, atuncî omul mai sufla în ţévă séu dudă, şi din când în când sugea. Aşa se dă cu socotéla, că tuleulŭ fù prima sugare. Mai apoi învĕliră frunde în locŭ de tuleu. Séu că frundele le-au tăiatŭ anume pentru unŭ vasŭ micŭ, din care cu timpulŭ s'a formatŭ pipa de astădî. Când Cristofor Columb a descoperitŭ America a găsitŭ pe insula Cuba ómenî carî fumau. Dér numai în 1560 Ioanŭ Nicot aduce prima óră sĕmênţa de tutunŭ la Parisŭ şi o numiră „iarbă nicotiană“. După 50 de anî iarba se lăţi şi plantă în Anglia, Ispania, Germania, Turcia, Arabia şcl. Din America déră, şi dela ómenî sĕlbaticî, a venitŭ la noi în Europa tutunulŭ şi datina cu fumatulŭ. Din Europa a trecutŭ la Asia. Dér unii socotescŭ, că popórele din Asia vorŭ fi cunoscutŭ tutunulŭ încă de mai nainte, fiind-că acolo fumatulŭ e mai estinsŭ, în India fuméză tóte clasele societăţii şi amêndouĕ secsele, în China fete de 8—9 anî încă, apoi formele pipelorŭ suntŭ acolo multŭ mai varie şcl.

Dreptulŭ a cuceri are numai cultura. Dér în faptă étă o escepţiune la fumatŭ, că ne cuceriră sĕlbatecii cu o datină sĕlbatică! Multŭ s'au luptatŭ religiunile şi guvernele în contra fumatului. In Anglia, ordinaţiunî regescî reprobă fumatulŭ ca o datină „urîtă la vedere, greţósă la mirosŭ, daunósă la creerî şi periculósă pentru plumânî“. Rusia ameninţă cu pedépsă pe cine-lŭ va găsi fumândŭ. Papa Urbanŭ VIII opresce popórele romano-catolice. Sultanii, celŭ din Turcia şi celŭ din Persia, dechiară fumatulŭ de pĕcatŭ în contra religiunei lorŭ mahomedane. Dér tóte sforţările fuseră înzadarŭ. Astădî fuméză toţî. E slăbiciunea ómenilorŭ, că datina rea o imitéză fără a se întreba de causă. Sĕmĕnămŭ cu oile; pĕcurariulŭ prinde una, o aruncă în apă, şi vĕdêndŭ celelalte, sarŭ tóte fără sĕ le silescă nimenea. Noi nu avem atarî musce şi ţînţarî, alesŭ érna, însĕ — fumămŭ!

Vine întrebarea, décă fumatulŭ este de sănĕtate? Din capulŭ locului ne reportămŭ le părerile englese, citate mai nainte, şi carî n'au fostŭ combătute deplinŭ nicî odată. In adevĕrŭ, tutunulŭ încă şi-a găsitŭ pàrtinitorî, pe cuvêntŭ că fumatulŭ nu are acelaşî efectŭ; bună óră pe unii ni-i face lenoşî şi-i adórme, pe alţii din contră descepţî, după cum este constituţiunea corpului. Ar urma ca fiecine sĕ studieze corpulŭ sĕu, şi sĕ nu fumeze décă-i strică. Insĕ concedêndŭ nescai casurî escepţionale, totŭ rĕmâne tare acea regulă, că fumatulŭ este stricăciosŭ, alesŭ vedemŭ manifestându-se acésta la digestiune; fumătorulŭ nu simte apetitŭ şi fóme, se atacă stomacul şi ficatulŭ. Fumulŭ de tutunŭ produce necurăţeniă în gură şi în gâtŭ, de unde provinŭ morburile de plumânî ş. a. De vomŭ considera numai gura şi anume dinţii, încă avemŭ unŭ argumentŭ destulŭ de tare în contra fumatului, că sănĕtatea dinţilorŭ rĕspunde la necesitatea mestecării bucatelorŭ, va sĕ dică unde dinţii nu suntŭ sănĕtoşî, şi prin urmare nu potŭ mesteca bine şi mĕruntŭ, acolo stomaculŭ se îngreună şi omulŭ devine morbosŭ. Suntŭ şi de acei individî, la carî fumatulŭ stirnesce o sete, nu naturală, şi ca s'o stîmpere alérgă la beuturî, aşa devine o causă a beţiei. Incă mai periculósă e influinţa ce fumatulŭ esercéză asupra creerilorŭ; omulŭ ce e pe calea înveninării, nu póte dormi. Visurî multe, şi uneorî neplăcute întrerupŭ somnulŭ. Durerî de capŭ, de picióre şi de mânî se adaugŭ la ostenéla extraordinarŭ a corpului. Puterile slăbescŭ, mai vêrtosŭ că corpulŭ nu se nutresce, neavêndŭ apetitŭ. Invĕninarea din fumatŭ nu se póte nega, după cĕ au obvenitŭ casurî că persóne carî au fumatŭ 17—18 pipe după olaltă, au căpĕtatŭ tremurărî, imediatŭ ameţirî, şi au muritŭ. Nu mai vorbescŭ şi despre aerulŭ stricatŭ din chiliile fumătorilorŭ; despre acésta ei n'au cunoscinţă, că li-s'a tîmpitŭ simţulŭ mirosului.

(Va urma.)

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlinŭ, 22 Noemvre. — „Börsenzeitung“ află că discursulŭ tronului, ce se va cetì adî, va accentua apriatŭ speranţa în susţinerea păcii şi stăruinţele Germaniei de a susţiné bune raporturî cu tóte puterile şi că va conţiné şi unŭ pasagiu importantŭ despre politica colonială a Germaniei.

Parisŭ, 22 Noemvre. — Cercurile parlamentare se ocupă esclusivŭ numai cu broşura lui Gilly. Mai mulţî deputaţî vorŭ acusa pe Gilly pentru calumniare.

Petersburgŭ, 22 Noemvre. — Generalulŭ Paucker dela corpulŭ de inginerî a fostŭ numitŭ ministru de comunicaţiune.

Bucurescî, 22 Noemvre. — Alegerea biroului camerei a fostŭ astădî amânată. Cu tóte acestea crisa ministerială este sigură. Alegerea generalului Florescu ca preşedinte alŭ senatului a fostŭ făcută de către conservatorî cu ajutorulŭ oposiţiei liberale (partida Vernescu). Despre Florescu se vorbesce, că nutresce simţĕminte rusofile şi că este partisanŭ hotărîtŭ alŭ grupului boierilorŭ vechî conservatorî.

NECROLOGŬ.

Luca *cavalerŭ de* **Prunculŭ,**
procurorŭ c. r. în pensiune.

a încetatŭ din viéţă erî după amédi la $4^1/_2$ óre, după o bólă lungă şi durerósă, în anulŭ alŭ 64-lea alŭ vieţii, provĕdutŭ fiindŭ cu S-taine.

Despre acéstă ireparabilă pierdere adêncŭ întristata familiă încunosciinţéză pe tóte rudeniile, pe toţî amicii şi cunoscuţii.

Inmormêntarea scumpului decedatŭ se va face Joi în 10 (22) l. c. după amédî la órele $3^1/_2$ din propria casă, strada Scheilorŭ, în cimiteriulŭ gr. or. din Gróverŭ.

Braşovŭ, 9 (21) Noemvre 1888.

Sarica de Prunculŭ, ca mamă, *Teodorŭ de Prunculŭ,* c. r. notarŭ publicŭ, *Agop Popovicz,* mare proprietarŭ, ca gineri, *Maria de Prunculŭ* născ. *George Ioanŭ,* ca soţiă, *Sara de Prunculŭ* măritată *Teodorŭ de Prunculŭ, Elena de Prunculŭ* măritată *Agop Popovics, Flora de Prunculŭ* ca fiice. *Maria Popovicz,* ca nepótă.

Necrologŭ. *Louise v. Langendorff* a încetatŭ din viéţă, după grele suferinţe, în vêrstă de 66 anî. Imormêntarea s'a făcutŭ adî în cimiteriulŭ evangelicŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 21 Noemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.90
Renta de hârtiă 5%	91.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	116.50
Bonurî rurale ungare	104.50
Bonurî cu clasa de sortare	104.50
Bonurî rurale Banatŭ-Timişŭ	104.50
Bonurî cu cl. de sortare	104.50
Bonurî rurale transilvane	104.10
Bonurî croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.40
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	131.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	125.—
Renta de hârtiă austriacă	81.75
Renta de argintŭ austriacă	82.40
Renta de aurŭ austriacă	109.90
Losurî din 1860	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare	876.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	301 25
Londra 10 Livres sterlinge	121.75

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Anunțŭ.

In o cancelariă advocațială se caută unŭ scriitorŭ cu scrisóre frumósă și legibilă, care scie a scrie și dictando în limba română și maghiară. **Salariu 20 fl. v. a. pe lună și cuartirŭ liberŭ.** A se adresa la *Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei".* 190,3—1

77

Se deschide abonamentŭ pre anulŭ 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Diarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XII. — Apare în 1 și 15 di a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustrațiunĭ frumóse; și publică articlii socialĭ, poesii, novele, schițe, piese teatralĭ ș. a. — mai departe tractéză cestiunĭ literare și scientifice cu reflesiune la cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune viéța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieței; și preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România și străinătate 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMÂNŬ. Diarŭ bisericescŭ, scolarŭ și literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XIV. — Apare în broșurĭ lunare câte de 2½—3½ cóle; și publică portretele și biografiile archiereilorŭ și preoțilorŭ mai distinșĭ, precum și alte portrete și ilustrațiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între aceștia mulțime de predice pre dumineci, sărbătorĭ și diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice și scientifice-literarĭ; și în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte și scirĭ cu preferința celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică și literară. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanții primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ ori-cuĭ cere.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUȚU" în Gherla — Sz-ujvár. — Transilvania.

Totŭ de aci se mai potŭ procura și următórele cărți din editura propriă:

Apologie. Discusiunĭ filologice și istorice maghiare privitóre la Românĭ, învederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Șincai. Prețulŭ 30 cr.

Renascerea limbei românescĭ în vorbire și scriere învederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sĕrbătorile de peste anŭ, de I. Papiu. Unŭ volumŭ de preste 26 cóle. Acest opŭ de cuvêntărĭ bisericéscĭ întrece tóte opurile de acestŭ soiu apărute până acum — avêndŭ și o notiță istorică la fiă-care sĕrbătóre, care arată timpulŭ introducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ și modul cum s'a stabilitŭ respectiva sĕrbătóre. Prețulŭ e 2 fl.

Barbu cobzariulŭ. Novelă originală de Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

Puterea amorului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 20 cr.

Idealulŭ perdutŭ. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Fântâna dorului. Novelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Codreanŭ craiulŭ codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Elŭ trebue sĕ se însóre. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțŭ. Prețulŭ 25 cr.

Branda sêu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșŭ. Novelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé. Prețulŭ 10 cr.

Hermanŭ și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, după Augustŭ Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Șuluțŭ. Prețulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Regina României. Prețulŭ 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ și viorele, poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preț. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrósa sêu **Cloșca cu puii ei de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

Biblioteca Sătênului Românŭ. Cartea I, II, III, IV, cuprindŭ materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ **la tóte patru** 1 fl. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu și chemiă. Prețulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

Indreptarŭ teoreticŭ și practicŭ pentru învĕțămêntulŭ intuitivŭ în folosulŭ elevilorŭ normalĭ (preparandialĭ), a învĕțătorilorŭ și a altorŭ bărbațĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanŭ, profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. v. a. In literatura nóstră pedagogică abia aflămŭ vre-unŭ opŭ, întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura în care este acesta, pentru aceea îlŭ și recomandămŭ mai alesŭ directorilorŭ și învĕțătorilorŭ ca celorŭ în prima liniă interesațĭ.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Prețulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de datŭ 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulŭ 30.

Gramatica limbei române lucrată pe base sintactice de Ioanŭ Buteanu, prof. gimn. Unŭ volumŭ de peste 30 cóle. Prețulŭ 2 fl.

Manualŭ de stilistică de Ioanŭ F. Negruțŭ, profesorŭ. Opŭ aprobatŭ și din partea ministeriului de culte și instrucțiune publică **cu rescriptulŭ** de dato 16 Dec. 1885 Nru. 48,518. Partea practică fórte bogată a acestui op — cuprindêndŭ composițiunĭ de totŭ soiulŭ de acte obveniente în referințele vieței socialĭ — se póte întrebuința cu multŭ folosŭ de către preoțĭ, învĕțătorĭ și alțĭ cărturarĭ românĭ. Prețulŭ 1 fl. 10 cr.

Nu mĕ uita. Colecțiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ș. a. Prețulŭ 50 cr.

Carte conducĕtóre la propunerea calculărei în scóla poporală pentru învĕțătorĭ și preparandĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

Cele mai eftine cărți de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ fórte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 60 cr., legatŭ mai finŭ 60, 80, 90 cr., 1 fl., în legătură de luxŭ 1.50—2.50

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Prețulŭ unuĭ esemplarŭ broșuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pândă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele, Cu mai multe icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtórei de D-deu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ și spedatŭ franco e 15 cr.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ